

Erőszakmentességük miatt mindenütt üldözték őket, így terjedtek el szerte a világon.

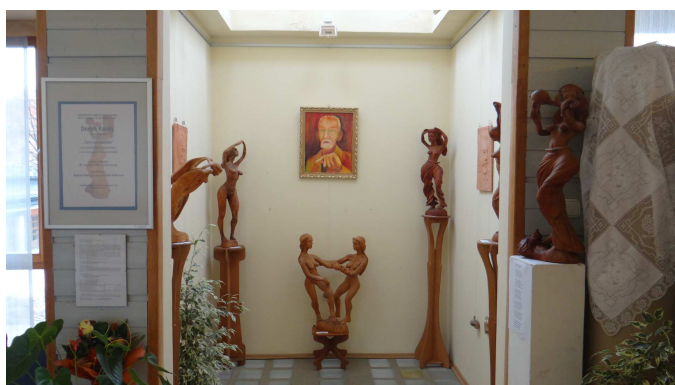
Az Egyesült Államokban és Kanadában több száz körzetben működik az előfizetéses mezőgazdaság rendszere, amelyben a városi lakosok személyes ismeretség alapján kötnek havi előfizetéses szerződést a környező vidék termelőivel, így jutnak hozzá a számukra szükséges zöldséghez és gyümölcshöz, s így mentesítik a termelőket a mezőgazdasági termelés éves ciklusához egyébként elengedhetetlen bankhiteltől és kamatfizetéstől.

A Bokor akár le is maradhat ebben a sokszínű mezőnyben. Kár lenne érte, bár az emberiség fönnmaradása szempontjából közömbös, hogy éppen kik és hol éreznek rá a következő korszak élhető és vonzó mintáira. Mert a tudatos ember legfőbb feladata saját sorsának, jövőjének alakítása. Nem hagyatkozhat többé a világ-egyetem erőinek összhangjára, mert ez az összhang az emberi tudat megjelenésével számára végérvényesen elveszett, és csak önmaga teremtheti meg újra, immár a kezdetektől távol, önmagát is számításba véve. A jövő útja azoké, akik készítik e jövőt. Elkezdődik-e hát a jövő? Rajtunk fordul, azon, hogy mi magunk elkezdjük-e.

*****

DRYP

TISZTELT ÉRDEKLŐDŐK!

Az a megtiszteltetés ért, hogy Domin Károly művészbarátom emlékkiállítására elmondhatok néhány mondatot. Ráadásul immár másodszor ért ez a megtisztelés, hiszen annakidején Károly hatvanadik születésnapjára készült Szobrok című könyvének előszavát is rám bízta.

Engedtessek meg nekem, hogy idézzek is belőle.

„Őszintén megörültem választásának, hiszen sok kiváló és hozzáértő művészettörténészt is felkérhetett volna helyettem, akik bizonyára alapos műelemzéssel

gazdagították volna a könyvecskét. Magam pedig csak mezei gimnazistaként csodálhattam rajzkészségét, egyéni Dominos látásmódját, melyet mint kiállításain annyiszor láthattunk, mindvégig képes volt megtartani, miközben bizony polgári kenyérkereső foglalkozásra adta fejét.”

Miért is? Önéletrajzában olvastam, hogy „érettségi után a család pragmatizmusát tekintetbe véve megvilágosodva, hogy a zseniből is lehet nyomorékot csinálni és a tehetségtelen hülyéből is lehet zsenit dicsőíteni” elgondolásból vezetettve egzakt pályára vette az irányt és tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán folytatta.

Idézhetnék még az említett könyvből kiállítás megnyitókát, dr. Feledy Balázs művészeti író tollából, vagy éppen Jancsó Miklóstól, aki kedves mesterként köszöntötte, de Bulányi György piarista tanár megnyitó beszédéből is citálhatnék sorokat. Említhetném még Bächer Iván író Békenyúl című tárcáját is, aki így írt egyik szobráról: „Tessék megnézni a Békenyulát! Nem csak ötlet van itt, hogy ugyanis a galamb egy buta, gonosz, koszos, veszekedős állat, szemben a nyúllal, hanem szobor, szép szobor is ez, ha a föltartott kézben az a nyúl kicsit szokatlan is.” Majd később: „Jól esett látni egy mérnököt, aki művész, de akinek a művészettel való kapcsolata természetesebb, szervezesebb megannyi hivatasos művészből élőnél, művész akarnoknál, elszánt művész-magamenedzsernél.”

Valamennyi említett kiállítás megnyitójának felkéréshez egy csöppnyi közöm is volt, sőt Bulányi páter még kvázi megrendeléssel is élt Károly felé. Kívánságára elkészült plakettjei ma az Óbudavári templom falait díszítik. Egy napig láthatták is a Galamb utcai előadó terem falain, melynek művészeti megnyitója Somogyi Győző festőművész volt, Bulányi páter pedig a szakrális tartalommal foglalkozott. A keresztút 14 plakettje függött a falakon. Egy apró történetet még hadd mondjak el erről, hiszen könyvében Károly is megemlékezett róla. Imígyen: „Bulányi György atya,” - mennyire nem kedvelte a Páter az atya szót, de ezt Károly nem tudhatta – „piarista tanár biztatott, hogy mintázzam meg a keresztutat. Megplasztikáztam Sault, ahogy leesik a lováról a Damaszkuszba vezető úton és megtér. Örültem a témának, mert nagyon szeretek lovat is mintázni. A páter azt mondja, nem erre gondolt, hanem a Krisztus keresztútjára! – Akkor meg kell mintáznom minden stációt, tizen-négy képet? Belegondoltam. Miért ne? Hozzáfogtam, úgy hogy most ezt csinálom. Aztán amíg élek, teszem a magam dolgát módomból és tehetségem szerint.” És így is tette. Azóta a stáció plakettjei - mint említettem - elkészültek s váci jelentkező nem lévén rájuk a páter kedves templomának falaira kerültek Óbudavárott.

És most hadd váltsak személyes hangra! Károlyt gimnazista koromban ismertem meg, amikor magam is az akkori művelődési ház rajz szakkörébe jártam Tegzes László, majd Dániel Kornél vezetése alatt. Volt akkorigiban egy kis Posta parki művészetkedvelő csapat, akik

közül többen neves fotósokká lettek, mint Nagy Zoltán, Tahin Gyula. Ebbe a körbe tartozott Károly is, no meg a méltatlan sorsú Belánszky Ferenc és néha Mizser Pál is megfordult közöttünk. Ebből az időből is számtalan anekdotát tudnék felidézni.

Majd a középiskola végeztével hosszú időre elkerültem a városból. Több mint három évtized után visszatérve, abból a csapatból már csak Károllyal találkoztam a városban. Egy alkalommal gödi alkotóházában beszélgettünk, amikor megmutatta fából készült szobrait is. Akár egy kész komplett kiállítás anyagát tárolta ott. Igazi Dominos látásmóddal készült szobrok voltak. Olyanok, amiket három-négy évtizeddel korábban ismertem meg rajzain, vázlatain. Itt egy művész, akit nem érintett meg a kornak semmilyen izmusa - gondoltam. Független tudott maradni a divatirányzatoktól és semmit sem engedett önmaga belsejében megfogalmazott és kiérlelt világából. Igen, ez volt az az alkotóerő benne, ami megfogott és jószerivel kamaszkori ismeretségünket barátságáá érlelte.

Károly lokálpatrióta volt és világpolgár egyszerre. Részt vett a Városszépítők Egyesületében, ismert véleményformálója volt a civil kezdeményezéseknek, és néha még tollat is fogott, mely írások közül néhányat a Váci Polgár és a Váci Napló is leközlött. Részt vett az évről évre megrendezésre kerülő Téli Tárlatokon is és keze nyomát megtaláljuk a Madách Imre Művelődési Házban épp úgy, mint a Pikéthy Tibor Zeneiskolában, de itt kell megemlítenem a városnak ajándékozott Kassai Vidor bronz mellszobrát is. Csak halkan jegyzem meg, hogy mindezt önzetlenül, mindenféle anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Talán nem túlzás ha úgy fogalmazok, hogy közéleti mellőzöttsége mellett tette városáért, hiszen sem a Téli Tárlatokon kiosztott díjakból, sem más városi elismerésben nem részesült. Önzetlen szolgálatnak tekintette városának ajándékozott alkotásait. Mindezt saját szavai is visszaigazolják, amit egy kiállításának megnyitója után szót kérve, következőképp fogalmazott meg: „Nem tudom, hogy az orvosok hány csücskét ismerik, vagy határozzák meg egy szívnek, de ti itt, akik eljöttetek munkáimat megnézni, mind az én szívem csücskei vagytok.”

Befejezésül abban bízva zárom mondanivalómat, hogy talán nem vártak műelemző, kritikai értékelést tőlem, hiszen itt van egy csöppnyi ízelítő Károly munkáiból, beszéljenek hát azok helyettem.

Elhangzott Domin Károly "Tánc és muzsika" című emlékkiállításának alkalmából a Lyra Könyvesház Torony-Galériájában 2014 november 7-én.

MÁTÉ-TÓTH ANDRÁS

PARALLAX

Tengely

A gépekben a tengelyen fordul meg mindaz, ami a szerkezet működéséhez elengedhetetlen. Eközben a tengelyre különböző erők hatnak, hajlítják, forgatják, húzzák a ránehezedő, rákapcsolt forgó alkatrészek. A mechanikában megkülönböztetik az álló és a forgó tengelyt, de abból a szempontból nincs közöttük különbség, hogy a hozzájuk kapcsolt elemek rajtuk forognak. A gép rendeltetészerű működésére általában úgy gondolunk, mint a tengely folyamatos forgására. Ám ha a folyamatot lelassítjuk, és csupán egyetlen mozgást veszünk szemügyre, akkor nem forgásról beszélünk, hanem fordulatról: a fent és a lent, az itt és az ott közötti átmenetről.

Térségünket, ezt a kelet-közép-európai országcsoportot a gazdasági és politikai folyamatok elemzői 1990 utántól átmeneti régióknak nevezték el, s a régióhoz tartozó társadalmakat átmeneti társadalmaknak. A kommunizmus totális diktatúrájából és kézi vezérlésű gazdaságából a demokrácia szabadságába és a piac vezérelte gazdaságba fordultak át az országok. A folyamatok átmenetként történő meghatározása első látásra találónak is tűnik, ám éppen a régió társadalmainak tapasztalatai hívják fel a figyelmet arra, hogy ennél sokkal összetettebb jelenségről van szó. A történelemben ugyanis még soha nem találkozhattunk a modern elnyomás ilyen hosszú szakaszával, s nem világos, hogy melyek a maradandó változások, és melyekből van felépülés. Másrészt, mire a fordulat elindult, addigra az a távlat, amelyet hagyományosan demokráciának és kapitalizmusnak neveznek, egyre bizonytalanabbá vált, egyre inkább eljutott működési képességének határaihoz. A változást tekintve tehát sem a honnan, sem a hogyan, sem a hová nem egyértelmű.

Karl Jaspers német filozófus nevéhez kötődik a tengelykor (Achsenzeit) kifejezés. A történelem eredetéről és céljáról írt hatalmas értekezésében kifejti, hogy a Krisztus előtti VIII. és II. század között a világ összes kontinensén nagyjából egy időben átfogó fordulat következett be, amelyben az emberiség nagy kulturái megalkották azokat az alapelveket, melyek máig hatóan alkalmasnak tűnnek a civilizáció pilléreiként szolgálni. Kínában ekkor működött Konfucius és Lao-ce, Indiában Buddha, a Közel-Keleten a nagyobb és kisebb bibliai próféták, Iránban Zarathusztra, Görögországban Platón, Szókratész és Arisztotelész, Rómában Cicero és Seneca – hogy csak a legnagyobbakat említsük. Ezek a hatalmas tanítók alkották meg az emberről, az istenekről, a közösségről, az anyagról és a természetről, az életről és a halálról azokat a fogalmakat és átfogó víziókat, melyekhez azóta is mérheti magát az emberiség bármely társadalmá, kisebb vagy nagyobb közössége.